

Politička organizacija građana "Naša stranka"

Branilaca Sarajeva 5/1, 71 000 Sarajevo

Telefon: 033 408 888; Fax: 033 408 881

E-mail: nasastranka@nasastranka.ba

Web: www.nasastranka.ba

Sanela Klarić

Zastupnica u Skupštini Kantona Sarajevo

Sarajevo, 22.10.2025.

Dostaviti:

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Kanton Sarajevo

Skupština Kantona Sarajevo

n/r Predsjedavajući g. Elvedin Okerić

Uputiti:

Vlada Kantona Sarajevo

Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i okoliša KS

PREDMET: ZASTUPNIČKA INICIJATIVA

Poštovani, na osnovu člana 213. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/12 - Drugi Novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22), Vladi Kantona Sarajevo, odnosno gore navedenim ministarstvu upućujem zastupničku inicijativu kojom tražim da:

- Izrade studije izvodljivosti prava na pitku vodu i javnih česmi u Kantonu Sarajevo

OBRAZLOŽENJE:

Kanton Sarajevo provodi projekat dekarbonizacije „100 Net Zero“ što Vladu KS, ministarstva i javne institucije obavezuje da se što prije prilagode zahtjevima Zelene agende i Sofijske deklaracije usvojene u novembru 2021. godine. Kanton Sarajevo, poznat po svojoj bogatoj kulturnoj i historijskoj baštini, ima jednu posebnu tradiciju koja se često prevodi, tradiciju korištenja javnih česmi. Ova tradicija nije samo odraz kulturnog nasljeđa, već i simbol zajedništva, gostoprimstva i održivosti. Javne česme u Sarajevu su više od pukih izvora vode; one su mjesta gdje se ljudi okupljaju, razmjenjuju priče i odmaraju. One su takođe svjedoci vremena, promjena i kontinuiteta u urbanom pejzažu grada.

U periodu Osmanskog Carstva, česme su bile integralni dio svakodnevnog života, ne samo kao izvori pitke vode već i kao mjesta za obavljanje vjerskih obreda poput uzimanja abdesta. Osim toga, česme su često građene kao dijelovi većih infrastrukturnih projekata, kao što su džamije i hamami, i služile su kao mjesta okupljanja i druženja.

U moderno doba, s razvojem infrastrukture i tehnologije, javne česme su možda izgubile na svojoj prvobitnoj funkciji, ali njihov značaj kao kulturnih i historijskih spomenika ostaje. U kontekstu globalnih izazova kao što su klimatske promjene i problemi sa održivim upravljanjem resursima, oživljavanje tradicije korištenja javnih česmi može imati i praktičnu vrijednost. Na primjer, promocija korištenja česmi može doprinijeti smanjenju potrošnje plastičnih boca, što je korak ka održivijem načinu života.

Udruženje Savjet za zelenu gradnju je uspjelo mapirati dio postojećih česmi na teritoriji Kantona Sarajeva i podići svijest o važnosti sistemskog rješavanja ovog pitanja. U dokumentu Mapa puta oživljavanje tradicije korištenja česmi u Gradu Sarajevu ovo udruženje uradilo je analize trenutnog stanja, prilike za razvoj, mapira sve zainteresovane strane i prepoznala modele finansiranja. Sada je važno da Vlada Kantona Sarajeva planira u budžetu za 2026. godinu izradu studiju izvodljivosti prava na pitku vodu i javnih česmi u Kantonu Sarajevo u skladu sa zahtjevima održivog razvoja. Tako bismo zaštitili naša izvorišta, vratili povjerenje u našu vodu, smanjili plastični otpad, obezbjedili višekratne flaše kojim bismo brendirali novu turističku ponudu i mnogo više. U prilogu inicijative nalazi se nacrt projektnog zadatka za izradu ove studije koju je pripremilo Udruženje Savjet za zelenu gradnju da bi pomoglo resornom ministarstvu da pokrene izradu iste. Okvirna cijena za izradu studije koju treba planirati u budžetu je 50.000,00 KM.

S poštovanjem

A black rectangular redaction box covers the signature area. To the left of the box, there is a handwritten signature in blue ink, which appears to be 'Sanela Klarić'.

Sanela Klarić

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

Nacrt Opisa zadatka (ToR)

za izradu studije izvodljivosti prava na pitku vodu i javnih česmi u Kantonu Sarajevo

*Ovaj Opis zadatka predstavlja osnovu za angažovanje kvalifikovanog konsultanta ili konzorcija koji će provesti sveobuhvatnu studiju izvodljivosti na temu prava na pitku vodu i javnih česmi u Kantonu Sarajevo. Realizacija ove studije omogućiće donositeljima odluka da na temelju činjenica i stručnih analiza odluče o narednim koracima, ustavnim, zakonskim i operativnim, kako bi se zaštitilo pravo na vodu i unaprijedio svakodnevni život građana Sarajeva. Implementacijom preporuka studije, Sarajevo može postati primjer održivog pristupa upravljanju vodnim resursima, slijedeći viziju da **pitka voda bude dostupna svima**, danas i za buduće generacije*

Pozadina i kontekst

Pristup pitkoj vodi prepoznat je na globalnom nivou kao osnovno ljudsko pravo i preduslov za zdrav život. Još 2010. godine, Ujedinjene nacije su donijele rezoluciju kojom potvrđuju pravo svakoga na sigurnu i čistu pitku vodu i sanitarne usluge. Bosna i Hercegovina je zemlja bogata vodnim resursima, ali uprkos obilju pitke vode, i dalje se godišnje izdvajaju milioni konvertibilnih maraka na uvoz flaširane vode. Ovaj paradoks ukazuje na nedovoljno povjerenje u dostupnost i kvalitet domaće vode, te potrebu jačanja infrastrukturnih i institucionalnih rješenja za korištenje javnih vodnih resursa.

U pravnom poretku BiH, pravo na vodu još nije izričito ugrađeno u ustavne okvire na državnom ili entitetskom nivou. Ipak, postoje inicijative na nižim nivoima vlasti. Na kantonalnom nivou, nevladine organizacije pokretala su 2017. i 2019. godine inicijativu za amandman Ustava Kantona Sarajevo kako bi se pravo na pitku vodu ustavno garantiralo. Ove inicijative odraz su rastuće svijesti da se zaštita pitke vode treba sistemski riješiti. S druge strane, treba uzeti u obzir i ranija iskustva, npr. Vlada Zeničko-dobojskog kantona je 2016. odbila sličan prijedlog ustavnog amandmana uz obrazloženje da postojeći zakoni već štite pravo na vodu. Takav stav potvrđuje potrebu za detaljnom analizom pravnih implikacija: treba jasno pokazati kakve bi konkretne promjene i koristi donijelo ustavno priznavanje prava na vodu, u odnosu na postojeći zakonski okvir.

Green Building Council BiH (Savjet za zelenu gradnju BiH) već je provodio analize i zagovarao pravo na vodu u BiH. Prema nalazima te analize, potvrđeno je da bi ustavno priznavanje prava na pitku vodu zahtijevalo sveobuhvatne pravne i institucionalne prilagodbe, uz jasnu regulativu u oblasti upravljanja

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

vodnim resursima. Ljudsko pravo na vodu podrazumijeva osiguranje dovoljne, zdravstveno ispravne, fizički i finansijski dostupne vode za piće svakome. Da bi se to ostvarilo u praksi, neophodno je jedinstveno i transparentno urediti vlasništvo nad vodnim resursima, koncesije, kao i kvalitetnu distribuciju i održavanje vodne infrastrukture green-council.org. Ustavno uvođenje ovoga prava poslalo bi snažnu poruku i stvorilo obavezu za vlasti da aktivno planiraju i provode mjere kojima se štiti ovo pravo. Također, pozitivni primjeri iz okruženja pokazuju opravdanost takvog koraka. Slovenija je 2016. godine unijela pravo na vodu u svoj Ustav, postavši prva država EU koja je to učinila, što je rezultiralo većim stepenom zaštite javnih vodnih dobara.

Paralelno s pravnim okvirom, od suštinske je važnosti riješiti i operativnu dimenziju ostvarivanja prava na vodu. Sarajevo je historijski poznato kao "grad česmi" područje Kantona Sarajevo obiluje izvorima pitke vode i tradicionalnim javnim česmama koje su dio kulturne baštine grada. Međutim, mnoge od ovih javnih česmi danas su zapuštene, nefunkcionalne ili nedovoljno iskorištene. Prema nedavnim podacima, na teritoriji Kantona Sarajevo postoji oko 1.000 izvorišta vode na kojima su izgrađene česme, ali veliki broj tih česmi nije formalno evidentiran niti održavan. Trenutno je registrovano 219 javnih česmi, a procjenjuje se da bi, u slučaju da svih 219 budu u funkciji, dnevna upotreba plastičnih boca bila smanjena za oko 12.000 komada. Ovi podaci ilustriraju ekološki i javno-zdravstveni značaj koji bi imalo revitaliziranje i planirano upravljanje mrežom javnih česmi.

Vlasti Kantona Sarajevo sve više prepoznaju važnost strateškog pristupa u oblasti voda. U korak sa svjetskim trendovima i dobrim praksama, Sarajevo nastoji slijediti primjer gradova koji su osigurali pravo na vodu za svoje građane. Posebno se ističe primjer Beča, koji je u vlastiti ustav ugradio odredbu o pravu na pitku vodu, čime je onemogućena privatizacija tog resursa, a vlasti obavezane da ga čuvaju. Zahvaljujući tome, Beč svojim građanima i posjetiocima nudi besplatan pristup vodi za piće na više od 1.300 javnih česmi širom grada. Ovakav model ne samo da unapređuje kvalitet života i javno zdravlje, već jača imidž grada i doprinosi zaštiti okoliša. Sarajevo želi dostići sličan standard, stoga inicijativa da se pravo na vodu zaštiti kroz Ustav Kantona Sarajevo ide ruku pod ruku sa naporima da se obnovi i unaprijedi mreža javnih česmi, kao konkretan način da se to pravo ostvari u praksi.

U tom kontekstu, Vlada Kantona Sarajevo, u saradnji sa GBC BiH i drugim relevantnim akterima, pokreće inicijativu za izradu studije izvodljivosti. Ova studija treba da procijeni sve pravne, institucionalne i finansijske aspekte uvođenja prava na pitku vodu u Ustav KS, te da ponudi održiv model upravljanja javnim česmama sa pitkom vodom na području Sarajeva. Rezultati studije poslužiće kao osnova za dalje odluke Vlade i Skupštine Kantona Sarajevo, bilo da se radi o pokretanju ustavnih amandmana, izradi novih propisa ili pokretanju infrastrukturnih projekata vezanih za javne česme. U nastavku su navedeni ciljevi, očekivani rezultati, zadaci, potrebne kvalifikacije tima, trajanje i način izvještavanja za predmetnu studiju izvodljivosti.

Ciljevi

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

Glavni ciljevi predložene studije izvodljivosti su:

1. Procjena ustavnog uvođenja prava na vodu

Procijeniti pravne, institucionalne i finansijske učinke uvođenja prava na pitku vodu kao osnovnog ljudskog prava u Ustav Kantona Sarajevo. Ovo uključuje analizu potrebnih amandmana, usklađenost sa postojećim višim pravnim aktima, te implikacije na nadležnosti i obaveze kantonalnih institucija. Studija će razmotriti na koji način bi ustavna garancija prava na vodu utjecala na dosadašnje zakone i politike (npr. zakon o vodama, zakon o komunalnim djelatnostima), kao i na odnose između kantonalnih i općinskih organa u osiguravanju ovog prava.

2. Razvoj modela za javne česme

Razviti održiv institucionalni i operativni model za planiranje, izgradnju, održavanje, promociju i osiguranje dostupnosti javnih česmi sa pitkom vodom u Sarajevu. Model treba definisati jasne uloge i odgovornosti nadležnih subjekata (kantonalnih organa, gradskih/općinskih vlasti, komunalnih preduzeća i dr.) u upravljanju javnim česmama, predložiti mehanizme finansiranja njihovog održavanja, te uključiti strategije za promociju korištenja javnih česmi od strane građana i turista. Krajnji cilj je da se obezbijedi stalna dostupnost zdravstveno ispravne pitke vode na javnim površinama, čime se praktično ostvaruje pravo na vodu i smanjuje oslanjanje na flaširanu vodu.

Očekivani rezultati

Od odabranog konsultanta/ekspertnog tima očekuje se isporuka sljedećih rezultata:

- a) Detaljna studija izvodljivosti (Finalni izvještaj) - dokument koji obuhvata sveobuhvatnu analizu u dvije ključne oblasti: (1) pravne, institucionalne i finansijske implikacije ustavnog uvođenja prava na pitku vodu u Kantonu Sarajevo, i (2) prijedlog institucionalnog i operativnog modela za javne česme sa pitkom vodom. Izvještaj treba sadržavati činjenične nalaze, uporednu analizu relevantnih primjera (npr. iskustva gradova/zemalja koje su uspješno implementirale pravo na vodu ili imaju razvijenu mrežu javnih česmi, poput Beča), kao i konkretne preporuke za Kanton Sarajevo.
- b) Preporuke za ustavne i regulatorne promjene - na osnovu provedenih analiza, izvještaj će ponuditi jasne preporuke koje korake treba poduzeti kako bi se pravo na vodu uvelo u Ustav KS. To uključuje i nacrt formulacije amandmana Ustava Kantona Sarajevo kojim se garantuje pravo na pitku vodu (uz obrazloženje tog amandmana i očekivane posljedice). Pored ustavnog amandmana, dati i preporuke za eventualne izmjene ili donošenje novih zakona i podzakonskih akata (na kantonalnom ili općinskom nivou) kako bi se operativno provelo pravo na vodu, npr.

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

propisi o upravljanju javnim česmama, standardima kvaliteta vode, javno-komunalnim uslugama i sl.

- c) Prijedlog modela upravljanja javnim česmama - kao poseban segment, studija će dostaviti konkretan model upravljanja javnim česmama u Sarajevu. Ovaj model uključivat će: mapu postojećih javnih česmi i izvorišta, ocjenu njihovog trenutnog stanja i potreba za obnovom; institucionalni okvir (koje tijelo je nadležno za održavanje – npr. kantonalno ministarstvo, komunalno preduzeće KJKP “ViK”, općine, ili neki međuresorni tim); operative procedure za redovno održavanje i kontrolu kvaliteta vode; procjenu troškova održavanja i mogućih izvora finansiranja (kantonalni budžet, općinski budžeti, donatorska sredstva, privatni sektor kroz CSR – *Corporate Social Responsibility* inicijative, itd.); te plan promocije korištenja česmi (edukativne kampanje, turističke mape i ture, digitalne aplikacije poput portala cesma.ba, itd.). Model će biti predstavljen tako da nadležne institucije mogu donijeti odluku o njegovoj implementaciji, bilo faznoj ili cjelovitoj.
- d) **Sažetak za donosiocje odluka:** Uz glavni izvještaj, konsultant će pripremiti i sažetak ključnih nalaza i preporuka (Policy Brief) na 5-10 stranica, prilagođen potrebama donosilaca odluka i široj javnosti. Sažetak će na jasan i sažet način obrazložiti zašto je uvođenje prava na vodu korisno i izvodivo, te kako predloženi model javnih česmi doprinosi ostvarenju tog prava. Ovaj dokument poslužiće Vladi KS kao osnov za komunikaciju inicijative unutar vlade, Skupštine KS i prema građanima.

Aktivnosti koje konsultant treba provesti

Da bi ostvario navedene ciljeve i rezultate, angažovani konsultant (ili tim) će sprovesti sljedeće aktivnosti:

1. Inicijalna analiza i priprema plana rada

Organizirati početni sastanak sa predstavnicima naručioca (Vlada KS ili nadležno ministarstvo) radi preciznog definiranja očekivanja. Prikupiti svu dostupnu dokumentaciju i informacije relevantne za zadatak, uključujući ranije analize GBC BiH o pravu na vodu, postojeće zakone i podzakonske akte vezane za vodu, komunalne usluge i javne česme, te strateške dokumente Kantona Sarajevo (npr. plan upravljanja vodama, okolišne strategije i sl.). Na osnovu toga, izraditi detaljan plan rada i metodologiju studije, koja će uključivati timeline aktivnosti, podjelu zadataka unutar tima i plan prikupljanja podataka. Ovaj plan rada dostaviti naručiocu na odobrenje (inicijalni izvještaj).

2. Pravna analiza i ustavni okvir

Provesti detaljnu analizu pravnog okvira koji se tiče prava na vodu i upravljanja vodnim resursima. To podrazumijeva: pregled važećih ustavnih odredbi (Ustav KS, Ustav FBiH i dr.) u

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

odnosu na pravo na vodu, identifikaciju potrebnih izmjena Ustava KS i ocjenu njihove usklađenosti sa višim ustavnim nivoima; analizu relevantnih zakona (kantonalnih, federalnih i državnih) koji dotiču pravo na vodu, zaštitu vodnih resursa, javno zdravstvo, komunalne djelatnosti i sl. Takođe, analizirati međunarodne obaveze BiH (npr. da li postoje međunarodni ugovori ili EU propisi o pravu na vodu koji su relevantni). U sklopu ove aktivnosti, konsultant će pripremiti nacrt formulacije ustavnog amandmana kojim bi se pravo na pitku vodu unijelo u Ustav KS, uz razradu implikacija te formulacije. Po potrebi, razmotriti i alternativne načine pravnog jačanja prava na vodu (npr. posebna kantonalna deklaracija ili zakon o pravu na vodu) ukoliko ustavna izmjena naiđe na prepreke.

3. Institucionalna analiza

Mapirati i analizirati postojeću institucionalnu strukturu nadležnu za vodne resurse i komunalnu infrastrukturu u Kantonu Sarajevo. Identificirati koje institucije bi imale odgovornost za implementaciju prava na vodu nakon ustavne izmjene, npr. kantonalna ministarstva (komunalne privrede, zdravstva, obrazovanja), javna komunalna preduzeća (poput KJKP "Vodovod i kanalizacija"), zavodi (za javno zdravstvo, za planiranje, za zaštitu kulturne baštine zbog historijskih česmi) i općinske službe. Utvrditi trenutne nadležnosti i eventualna preklapanja ili praznine. Analizirati potrebne institucionalne promjene ili koordinacione mehanizme: da li je potrebno formirati novo tijelo ili radnu grupu za implementaciju prava na vodu, kako osigurati međusektorsku saradnju (npr. sektor vodoprivrede sa sektorom zdravstva i turizma) i kakvu ulogu mogu imati nevladine organizacije i građanske inicijative. Posebnu pažnju obratiti na to ko bi bio odgovoran za planiranje, održavanje i finansiranje javnih česmi unutar novog okvira. Rezultat ove analize biće preporuke o institucionalnom modelu upravljanja (koje će se kasnije uklopiti u cjelokupni model javnih česmi).

4. Finansijska analiza izvodljivosti

Ispitati finansijske aspekte predloženih mjera. To uključuje: procjenu troškova koji bi mogli nastati usljed uvođenja prava na vodu u Ustav (npr. potencijalna ulaganja u infrastrukturu radi obezbjeđenja univerzalnog pristupa vodi, troškovi održavanja dodatnih usluga, eventualni gubitak prihoda ukoliko bi se neke komunalne usluge morale subvencionirati, itd.). Analizirati budžet Kantona Sarajevo i relevantnih institucija kako bi se utvrdilo postoje li raspoloživa sredstva ili gdje bi se sredstva mogla preraspodijeliti. Također, izraditi finansijsku projekciju održavanja i širenja mreže javnih česmi: uključiti troškove popravki nefunkcionalnih česmi, izgradnje novih na prioritarnim lokacijama, redovnog monitoringa kvaliteta vode, te kampanja promocije. Identificirati potencijalne izvore finansiranja: kantonalni i općinski budžeti, grantovi (npr. fondovi EU za okoliš ili kulturnu baštinu), javno-privatna partnerstva za postavljanje novih fontana (uz zadržavanje javnog vlasništva nad vodom), sponzorstva kompanija u sklopu

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

društveno odgovornog poslovanja, i sl. Ova analiza će dati odgovor na pitanje finansijske održivosti predloženog modela i potencijalne fiskalne efekte ustavne promjene.

5. Pregled postojeće infrastrukture javnih česmi

U okviru studije, provesti detaljnu procjenu trenutnog stanja javnih česmi i izvorišta pitke vode u Kantonu Sarajevo. Iskoristiti postojeće baze podataka i projekte (npr. rezultate projekta mapiranja česmi - web portal cesma.ba) kako bi se napravio inventar: broj i lokacije svih poznatih javnih česmi, njihovo trenutno stanje (funkcionalne, privremeno zatvorene, suhe, oštećene), kvalitet vode gdje su dostupni podaci, te vlasnički ili upravljački status (da li je pod nadležnošću općine, komunalnog preduzeća ili druge institucije). Ukoliko je potrebno, organizovati terenski obilazak reprezentativnog uzorka česmi radi uvida na licu mjesta i razgovora s lokalnim stanovništvom o korištenju istih. Analizirati razloge zašto određene česme nisu u funkciji (npr. tehnički kvarovi, nedostatak održavanja, administrativni problemi oko nadležnosti ili vlasništva, zagađenje izvora i sl.). Također, procijeniti geografsku pokrivenost – koji dijelovi grada/kantona su dobro opskrbljeni javnim izvorima, a gdje postoji manjak (što može biti važno za planiranje novih lokacija česmi prema potrebi stanovništva i turista). Ova aktivnost osigurati će da prijedlozi budu zasnovani na realnom stanju na terenu i da se resursi usmjere gdje su najpotrebniji.

6. Istraživanje dobrih praksi i poređenje iskustava

Analizirati primjere gradova i regija koje mogu poslužiti kao model za Sarajevo u pogledu zakonskog okvira i upravljanja javnim česmama. Poseban fokus staviti na grad Beč (Austrija) kao primjer urbane sredine koja je ustavno zaštitila pravo na vodu i razvila impresivnu mrežu javnih česmi. Dokumentovati kako je Beč integrisao pravo na vodu u svoj pravni sistem i koje su konkretne mjere poduzete da se osigura praktična dostupnost vode (npr. koje institucije upravljaju česmama, koliki je budžet za njihovo održavanje, kakve programe edukacije i promocije provode). Osim Beča, konsultant može istražiti i druge relevantne slučajeve: npr. gradove u regiji ili svijetu poznate po kvalitetnom sistemu javnih fontana (poput Rima sa historijskim fontanama, Pariza koji ima fontane sa gaziranom vodom, Ljubljane koja također ulaže u pitke česme itd.), kao i zemlje koje su uvele pravo na vodu u svoje ustave (Slovenija na državnom nivou, neke latinoameričke države i dr.). Analizirati šta se iz tih primjera može prenijeti u kontekst Sarajeva, vodeći računa o pravnim razlikama i lokalnim specifičnostima. Ova komparativna analiza poslužiće za oblikovanje preporuka i izbjegavanje poteškoća na koje su drugi već naišli.

7. Konsultacije sa dionicima

Provesti širok krug konsultacija sa ključnim dionicima – zainteresiranim stranama kako bi se prikupili podaci, provjerile pretpostavke i osigurala podrška za buduću implementaciju. U

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

konsultacije uključiti: predstavnike kantonalnih vlasti (Ministarstvo komunalne privrede, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo finansija, itd.), predstavnike Grada Sarajeva i općina unutar Kantona, javno komunalno preduzeće KJKP "Vodovod i kanalizacija" (odjel za vodosnabdijevanje), Zavod za javno zdravstvo KS (za aspekte kvaliteta vode), Turističku zajednicu KS (vezano za turističku promociju česmi), Zavod za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa (s obzirom na historijski značaj nekih česmi), te organizacije civilnog društva i inicijative (poput GBC BiH, Eko akcije, udruženja građana). Konsultacije će se obaviti putem intervjua, fokus grupa i/ili radionica. Cilj je identificirati stavove, potrebe i prijedloge relevantnih aktera: npr. razumjeti zabrinutosti komunalnog preduzeća oko troškova i održavanja, spremnost vlasti da podrže ustavni amandman, interese turističkog sektora da promoviše "grad česmi" kao brend, te inicijative građana za volontiranje u očuvanju izvora. Ove povratne informacije bit će integrirane u studiju kako bi preporuke bile realistične i imale širu podršku.

8. Izrada prijedloga modela i preporuka

Na temelju provedenih analiza (pravne, institucionalne, finansijske, infrastrukturne) i konsultacija, oblikovati konkretne prijedloge. Ovo uključuje finalizaciju prijedloga ustavnog amandmana prava na vodu i obrazloženje istog (zašto je potreban, koje praznine popunjava). Također, izraditi cjelovit model upravljanja javnim česmama koji obuhvata sve elemente razrađene u prethodnim aktivnostima: od nadležnih institucija, preko operativnih procedura do finansiranja i promocije. Prijedloge usaglasiti interno unutar tima, a potom ih prezentirati naručiocu (i po mogućnosti odabranim stručnjacima iz relevantnih institucija) na konsultativnom sastanku ili radionici. Cilj je dobiti povratne informacije i preliminarno odobrenje koncepta prije finalizacije izvještaja.

9. Izrada završnog izvještaja i prezentacija

Pripremiti nacrt završnog izvještaja (studije izvodljivosti) koji obuhvata sve nalaze, analize i preporuke. Nacrt dostaviti naručiocu na uvid i komentare. Nakon što naručilac dostavi povratne sugestije, konsultant će unijeti korekcije i finalizirati dokument. Konačni izvještaj treba biti jasno strukturiran, potkrijepljen podacima i referencama, te razumljiv i stručnoj i laičkoj publici. Uz izvještaj, izraditi i **Sažetak za donosiocje odluka** (naveden u očekivanim rezultatima). Na kraju angažmana, konsultant će održati prezentaciju glavnih zaključaka i preporuka pred predstavnicima Vlade Kantona Sarajevo, relevantnih ministarstava i drugih zainteresiranih institucija. Ova finalna prezentacija ima za cilj da osigura razumijevanje preporuka i pospješi njihovo usvajanje.

Kvalifikacije tima

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

Zadatak je multidisciplinaran, te zahtijeva tim stručnjaka sa sljedećim profilima i kvalifikacijama:

- **Vodeći konsultant / Vođa tima** - Iskusan stručnjak sa minimalno 7-10 godina iskustva u vođenju sličnih studija ili projekata u oblasti javnih politika, održivog razvoja ili upravljanja resursima. Poželjno je visoko obrazovanje (MA ili PhD) iz oblasti prava, javne uprave, okoliša ili srodnih područja. Mora imati dokazane vještine upravljanja projektima, koordinacije tima i komunikacije sa višim zvaničnicima. Odgovoran je za cjelokupno upravljanje zadatkom i kvalitet isporučenih rezultata.
- **Pravni stručnjak (ustavno/administrativno pravo)** - Diplomirani pravnik (magistar prava poželjan) sa dokazanim znanjem ustavnog prava, administrativnog prava i sektorskog zakonodavstva vezanog za vode/komunalne usluge. Treba imati najmanje 5 godina iskustva u analizi pravnih propisa ili izradi pravnih akata. Idealno, učestvovao je u izradi ili analizi ustavnih amandmana, strategija ili politika u javnom sektoru. Uloga ovog stručnjaka je da analizira pravne aspekte uvođenja prava na vodu, pripremi nacрте amandmana i osigura da preporuke budu pravno utemeljene i provodive.
- **Stručnjak za razvoj politika i institucionalni** - Specijalista za javnu upravu, organizaciju institucija i razvoj politika, sa iskustvom u sektoru okoliša ili komunalnih djelatnosti. Treba razumjeti funkcionisanje kantonalne i lokalne samouprave u BiH. Poželjno iskustvo u institucionalnim analizama ili organizacionom dizajnu. Njegov zadatak je mapiranje nadležnosti i predlaganje najboljeg institucionalnog okvira za implementaciju prava na vodu i upravljanje česmama, vodeći računa o efikasnosti i izvodljivosti predloženih rješenja unutar postojećeg sistema.
- **Finansijski/ekonomski stručnjak** - Stručnjak iz oblasti ekonomije ili finansija, sa iskustvom u javnim finansijama i analizama isplativosti projekata. Treba imati relevantno iskustvo (min 5 godina) u analizama troškova i koristi, izradi finansijskih planova ili budžetiranju u javnom sektoru. Idealan kandidat je radio na projektima u sektoru vode, infrastrukture ili okoliša. Njegova odgovornost je procjena finansijskih implikacija ustavne promjene i predloženog modela (kapitalne investicije, operativni troškovi, izvori finansiranja, ekonomija obima, uticaj na budžet građana i sl.), kako bi preporuke bile finansijski realistične.
- **Stručnjak za vodne resurse/infrastrukturu** - Inženjer ili stručnjak tehničke struke (npr. diplomirani inženjer građevine smjer hidrotehnika, ili diplomirani inženjer za okoliš) sa poznavanjem sistema vodosnabdijevanja i iskustvom u planiranju/održavanju vodne infrastrukture. Treba imati praktično iskustvo u projektima vodoopskrbe, upravljanja vodnim resursima ili sličnim komunalnim projektima. Ovaj ekspert će procijeniti stanje postojeće infrastrukture (javnih česmi i izvorišta), dati inženjerske smjernice za njihovo održavanje i unapređenje, te osigurati da tehnička rješenja predložena u modelu (npr. tipovi česmi, sistemi filtracije ili monitoringa kvaliteta) budu adekvatna i standardizirana.
- **Stručnjak za okoliš i javno zdravlje (poželjno)** - S obzirom da se pravo na vodu dotiče i pitanja kvaliteta vode i zdravlja ljudi, poželjno je da tim uključi i stručnjaka iz oblasti zaštite okoliša ili javnog zdravlja. Ta osoba bi imala iskustva u monitoringu kvaliteta vode, poznavala bi

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

zdravstveno-higijenske normative za pitku vodu i mogla procijeniti uticaj dostupnosti pitke vode na javno zdravlje (npr. prevencija dehidracije u ljetnim mjesecima, smanjenje otpada od plastike, itd.). Takođe, pomogla bi u definisanju standarda za održavanje česmi i protokola u slučaju eventualne kontaminacije vode.

- **Stručnjak za komunikacije/promociju (poželjno)** - Kako je jedan od zadataka razvoja modela i promocija korištenja javnih česmi, korisno je da u timu bude osoba sa iskustvom u komunikacijama, edukaciji ili turizmu. Ovaj stručnjak bi osmislio načine kako približiti građanima koncept "prava na vodu" i koristi od javnih česmi, kako dizajnirati kampanje koje će mijenjati navike (npr. da građani radije koriste česme nego flaširanu vodu), te kako brendirati Sarajevo kao "grad česmi" u turističkom smislu. Može imati iskustvo u javnim kampanjama, radu s medijima ili razvoju turističkih proizvoda.

Napomena: Ista osoba može pokrivati više od navedenih uloga ako posjeduje tražene kvalifikacije (npr. pravni stručnjak koji je ujedno iskusan u institucionalnim analizama, ili inženjer koji ima značajno iskustvo u finansijskim aspektima projekata). Ipak, tim u cjelini mora pokriti sve navedene oblasti stručnosti. Svi članovi tima trebaju imati odlično poznavanje lokalnog konteksta (pravnog sistema BiH, ustrojstva KS, jezičke vještine bosanskog/hrvatskog/srpskog) i po mogućnosti prethodno iskustvo rada u BiH. Prednost je iskustvo na međunarodnim projektima ili poznavanje primjera dobre prakse iz inostranstva u relevantnoj oblasti.

Trajanje angažmana

Predviđeno trajanje angažmana za izradu ove studije izvodljivosti je **6 mjeseci** od dana potpisivanja ugovora sa odabranim konsultantom. U tih 6 mjeseci uključen je period za prikupljanje podataka, analize, konsultacije sa dionicima, te izradu nacрта i finalnog izvještaja. Okvirni vremenski raspored aktivnosti je sljedeći:

- **1. i 2. mjesec:** Inicijalna faza - prikupljanje dokumentacije, početne analize pravnog okvira i institucionalnog stanja, te izrada Inception izvještaja i plana rada. Pokretanje konsultacija sa ključnim akterima.
- **3. i 4. mjesec:** Intenzivan rad na istraživanjima i analizama, dovršavanje pravne, institucionalne i finansijske analize; terensko prikupljanje podataka o česmama; istraživanje međunarodnih primjera. Održavanje fokus grupa ili radionica sa dionicima po potrebi.
- **5. mjesec:** Formuliranje preporuka i izrada nacрта završnog izvještaja. Interna recenzija unutar tima i dostavljanje nacрта naručiocu krajem 5. mjeseca.
- **6. mjesec:** Revizija i finalizacija - uključivanje komentara naručioca, finaliziranje studije. Predaja konačnog izvještaja i sažetka za donosiocje odluka. Završna prezentacija rezultata Vladi KS i relevantnim institucijama.

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

Ovakav vremenski okvir može biti podešen u dogovoru s naručiocem, uzimajući u obzir eventualne nepredviđene okolnosti ili potrebe za dužim konsultacijama. Bitno je da konsultant osigura blagovremeno ispunjavanje zadataka i da ključni rezultati budu spremni u roku od 6 mjeseci kako bi se dalje aktivnosti (rasprava o amandmanu, planiranje budžeta, itd.) mogle odvijati nesmetano.

Način izvještavanja

Konsultant je obavezan redovno izvještavati naručioca o napretku rada i dostavljati formalne izvještaje prema sljedećem planu:

- **Inicijalni (Inception) izvještaj:** Dostaviti u roku od 2-3 sedmice od početka angažmana. Ovaj izvještaj će sadržavati detaljan plan rada, metodologiju, listu prikupljene dokumentacije, identifikaciju ključnih pitanja i rizika, te plan konsultacija. Naručilac (npr. nadležno ministarstvo ili imenovana radna grupa Vlade KS) će odobriti ovaj dokument kao osnovu za nastavak aktivnosti.
- **Mjesečni ili periodični izvještaji o napretku (briefs):** Tokom trajanja projekta, konsultant će svakog mjeseca (ili prema dogovorenom rasporedu) dostaviti kratki izvještaj o napretku. Ovi izvještaji mogu biti u formi email memoranduma ili kratkih zapisnika, a sadržaću opis realiziranih aktivnosti u prethodnom periodu, ključne preliminarne nalaze, eventualne probleme ili kašnjenja, i plan aktivnosti za naredni period. Redovni kontakt i sastanci sa naručiocem (npr. mjesečne koordinacione sjednice) preporučuju se radi praćenja toka projekta.
- **Nacrt završnog izvještaja (Draft Final Report):** Predati do kraja 5. mjeseca angažmana. Nacrt će obuhvatati sve elemente konačne studije izvodljivosti, uključujući nalaze, analize i preliminarne preporuke. Naručilac će imati 2-3 sedmice da pregleda nacrt i dostavi pisane komentare i sugestije. Po potrebi, biće organizovan sastanak ili radionica gdje će konsultant predstaviti nacrt i diskutovati o feedbacku sa ključnim dionicima.
- **Konačni izvještaj (Final Report):** Nakon ugradnje komentara, konsultant će dostaviti finalnu verziju izvještaja najkasnije do završetka 6. mjeseca angažmana. Konačni izvještaj mora biti dostavljen u traženom broju primjeraka u štampanoj formi, kao i elektronski (PDF i Word format). Uz finalni izvještaj, dostaviće se i sažetak za donosiocje odluka (Policy Brief), kao i svi eventualni prilozi (npr. popis mapiranih česmi, nacrt ustavnog amandmana, tabelarni prikazi analiza, zapisnici sa konsultacija itd.).
- **Završna prezentacija:** Konsultant će, u dogovoru s naručiocem, održati završnu prezentaciju nalaza i preporuka. Prezentacija će biti organizovana u prostorijama Vlade KS ili drugoj odgovarajućoj lokaciji, uz prisustvo relevantnih ministara, predstavnika Skupštine KS, predstavnika komunalnih preduzeća i drugih važnih aktera. Cilj prezentacije je prenijeti rezultate studije široj publici unutar vlasti i omogućiti eventualna pitanja i diskusiju. Nakon prezentacije, konsultant će dostaviti i finalnu verziju prezentacijskih slajdova naručiocu.

Udruženje „Savjet za Zelenu gradnju“
Association „Green Building Council“
Green Council Brčanska 17
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.green-council.org

Kontakt telefon: +387 61 216 014
E-mail: info@green-council.com
Identifikacijski broj: 4201691330001

Svi pisani izvještaji izrađuju se na bosanskom jeziku (po potrebi, konsultant može obezbijediti i izvršni sažetak na engleskom jeziku radi informiranja međunarodnih partnera). Izvještaji treba da budu jasno strukturirani i čitljivi, uz eventualne priloge i grafikone radi boljeg razumijevanja. Naručilac će osigurati da dostavljeni izvještaji budu blagovremeno razmotreni, a povratne informacije pružene konsultantu kako bi se osigurala uspješna realizacija ovog zadatka.

.